

22. veljače 2019.

broj 136

KU ZI S!!

LIST ZA MLADJEŽ

5
TEMA
OPENS2019

8
PRIČA
Ljubitelji tradicijskih glazbala

14
FENOMENOLOGIJA
Društvene mreže

2

21
GLAZBA
Igralom

FOTO MJESECA

Foto: www.opens2019.rs

Novi Sad –
Europska prijestolnica mladih

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ
Trg cara Jovana Nenada 15/II
24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Ana Parčetić,
Andrea I. Darabašić, Ivan Benčik,
Kristina Ivković Ivandekić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Vedran Jegić

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

ZBOG NAS SAMIH

Sada već nekoliko mjeseci, u Beogradu, ali i u brojnim drugim gradovima Srbije, održavaju se prosvjedi građanki i građana koji su nezadovoljni stanjem u državi. Nazivaju se zajedničkim imenom *1 od 5 miliona*. Prosvjedi su po prirodi oporbeni. Vlast s druge strane ne štedi prosvjednike i njihove lidere, nazivajući ih »stranim plaćenicima«, »ološem«, »narkomanima«...

Međutim, jesu li prosvjedi baš takvi? Ili se u Srbiji događa nešto što je izostajalo u posljednjih desetak godina – neslaganje onih koji žele dostojanstveni život i pravedno društvo? Nakon nekoliko mjeseci prosvjeda među građanima se ponavlja pitanje – zašto se to čini i može li se prosvjedima uopće nešto promijeniti? To ću pokušati objasniti u ovom tekstu, naravno iz vlastitog kuta, kao mladoga studenta.

Prvo od tih pitanja je zašto se prosvjeduje? Prvenstveno, ovakvom pitanju izostaje smisao da bi se dobio smislen odgovor. Pa ću odgovor početi parolom s prosvjeda: *Ako ti je dobro onda u redu, nemoj izaći*. Osim toga, prosvjeduje se zbog nasilja nad političkim neistomišljenicima vlasti. Nadalje, zbog zgroženosti ekonomskom i medijskom situacijom u zemlji. Zbog sveopćeg straha među ljudima i stanja izmirenosti. Sljedeće pitanje jest – koji su ciljevi prosvjeda?

Ciljeva ima dosta, od smjene vlasti do oslobađanja institucija države od jedne partije. Međutim, većina građana u kolonama na ulicama ima osobne ciljeve koji variraju. Želja za egzistencijalnom sigurnošću je sasvim sigurno jedna od njih. Onaj koji najviše ljudi izvlači na ulice naših gradova.

Moj osobni razlog za izlaske na prosvjede jest borba za promjene. Ne promjene jedne konkretne vlasti nego promjene cijeloga sustava, sustava koji je označio moju mladost. Zašto? Jer želim jednog dana imati normalan život i djecu koja bi baš tu mogli graditi svoju budućnost. Budućnost u čijem stvaranju će i oni i ja imati udjela. Zbog toga je, po meni, ovaj prosvjed potreban. Za velika i trajna rješenja. Vjerujem da ima i onih koji drukčije misle. No, ipak ja sam za promjene. Oslobodimo našu zemlju straha i krenimo odgovorno u promjene za našu zajedničku budućnost. Ne zbog SZS-a, ne zbog DJB-a, ne zbog SNS-a, već zbog nas samih.

Vedran Horvacki

Srbija postala punopravna članica **Erasmus+ programa**

Srbija je službeno postala punopravna članica programa *Erasmus+*. Pristupanje najvećem obrazovnom programu Europske unije ozvaničeno je potpisivanjem sporazuma početkom veljače, u Bruxellesu. Studirati ili provesti bar jednu godinu

broju ljudi koji odlaze na razmjene u zemlje EU. Do sada su obrazovne institucije, kao i organizacije koje se bave mladima, sudjelovale u projektima ukupne vrijednosti preko 67 milijuna eura za sve vrste projekata u okviru *Erasmus+* programa, a broj nastav-

4

ili semestar u inozemstvu zvuči primamljivo, pa ne čudi da je ovo lijepa vijest za studente i profesore.

Osim Srbije, status punopravne članice *Erasmus+* programa ima još samo pet zemalja koje nisu članice EU: Norveška, Turska, Lihtenštajn, Makedonija i Island. Srbija i njezine obrazovne institucije su sudjelovale u *Erasmus+* programu od početka, 2014. godine, ali u ograničenom kapacitetu, tj. kao partnerska zemlja u regiji zapadnog Balkana.

Erasmus+ je program Europske unije koji osigurava financiranje projekata za suradnju u tri područja: obrazovanje, mladi i sport. Ukupna sredstva namijenjena *Erasmus+* programu za cijelo razdoblje iznose 14,7 milijardi eura, a planirano trajanje programa je do 2020. godine.

Od početka *Erasmus+* programa 2014. godine, Srbija je prva u regiji zapadnog Balkana i po broju odobrenih projekata i po količini sredstava i po

no-znanstvenog osoblja, studenata i učenika koji su u tom razdoblju otišli na međunarodne razmjene u zemlje EU je preko 5.800.

Trenutno je u tijeku preko 300 projekata u kojima sudjeluju škole, omladinske organizacije, sveučilišta, poduzeća itd. Kroz ove projekte razmjenjuje se preko 2.000 studenata i preko 300 nastavnika, učenika i omladinskih radnika godišnje. S punopravnim sudjelovanjem u *Erasmus+* programu mogućnosti za stručno usavršavanje u inozemstvu će sada biti povećane.

Za promoviranje i provedbu *Erasmus+* programa u Srbiji nadležna je fondacija *Tempus*.

Detaljnije informacije o sudjelovanju Srbije u programu *Erasmus+* možete pogledati na službenoj internetskoj stranici programa: www.erasmusplus.rs.

K. U.

ODINA RAZNOLIKOSTI I OTVORENOSTI

Godina u koju smo zakoračili objema nogama bit će iznimno značajna za mlade iz Novog Sada, ali i za sve one koji školovanjem, radnim mjestom ili provodom gravitiraju najvećem gradu u Vojvodini. Naime, ovaj će grad u 2019. biti prijestolnica mladih Europe, svojevrsno središte njihovog okupljanja, kulture i zabave.

Novi Sad je, naime, proglašen Europskom prijestolnicom mladih za 2019. godinu, a skraćena ove titule u ovom slučaju djeluje vrlo sugestivno: OPENS (Omladinska Prijestolnica Europe Novi Sad). Titulu je

gije, a kroz program OPENS-a lokalni mladi će dobiti nove prostore za okupljanja, klubove, centre, info točke; očekuje se unapređenje zdravstvenih i socijalnih usluga u gradu, potpora u stvaranju i inoviranju, te prilika da unaprijede svoja znanja i vještine, razmjenjuju iskustva i mišljenja s vršnjacima iz drugih zemalja, a u konačnici i da počnu utjecati na razvoj svog grada. Cilj je da Novi Sad i nakon isteka 2019. godine ostane grad mladih.

Predavanja, konferencije, koncerti

na svom zasjedanju u bugarskoj Varni Novom Sadu dodijelio Europski forum mladih (European Youth Forum), najznačajnija platforma koja predstavlja civilni sektor mladih u Europi, a koji čini 100 organizacija članica nacionalnih krovnih organizacija mladih i međunarodnih omladinskih nevladinih organizacija. Ova organizacija predstavlja na desetke milijuna mladih u Europi i svakako je najmasovnija organizacija mladih.

Novi prostori

Tim koji se okupio u provedbi jednogodišnjeg programa u Novom Sadu ističe kako nastoje uzdizati raznolikost, te im je želja širiti duh zajedništva i razumijevanja, da Novi Sad promiču kao interkulturalan i otvoren grad bez predrasuda i da bude primjer suživota na europskoj razini, dakle primjer međuregionalne, interkulturalne suradnje i koegzistencije pripadnika 26 nacionalnosti koji žive u njemu.

Čvrsto su, kažu, privrženi europskim vrijednostima, a očekuju da do kraja 2020. godine, zahvaljujući OPENS-u, Novi Sad posjeti više od pola milijuna mladih iz Europe i svijeta.

Ovo je prigoda da Novi Sad, poslije *Exita*, postane dodatno »go to« mjesto za mlade iz Srbije i šire re-

Od posebno značajnijih događaja u okviru programa ističemo radionicu pod nazivom *Svjesnim odlukama do mindfulness promjene*, namijenjena mladima koji žele raditi na svom osobnom rastu i razvoju, zatim radionica *Kako da se hranim zdravo*, dok je svakako zabavna bila žurka otvorenja OPENS-a 26. siječnja na kojoj su gostovali bendovi poput sarajevskog Helem Nejse i beogradskog Van Gogha, i jedan od mladih omiljenih DJ-a **Mahmut Orhan** iz Turske. Bit će tu raznih predavanja, tipa *Forenzika informacijskog ratovanja*, o ratovanju u kojem su municija *lajkovi* i *šerovi*, a glavna strategija *trolanje*, intenzivni tečaj latinskog jezika, promidžba zimskih sportova i sniježnih čarolija, biciklistički izlet, te predavanje na temu *Kako se izboriti s ljudima koji vas iscrpljuju* (pretpostavljamo da će ovo biti itekako korisno). Jedna od radionica nosi naziv: *Kako preboljeti raskid*, druga *Upoznaj najbolju verziju sebe* i tako redom.

Bit će puno riječi o ljudskim pravima, od kojih je jedno i pravo da kvalitetno provedete slobodno vrijeme, za što je OPENS dušu dao, zatim o nogometu iz kuta masovnosti i popularnosti, a bit će i sasvim ozbiljnih rasprava poput OPENS FundCon kongresa koji je prvi *fundraising* kongres ovog tipa u Srbiji, pozornica koja će za istim stolom okupiti društveno odgovorne kompanije, zaklade, veleposlanstva te državu zajedno s organizacijama nevladinog sektora.

Sve ovo i još puno toga događat će se ove godine na OPENS-u, uz more glazbe, nastupa, gostovanja, koncerata i svega što može spojiti korist i zabavu.

Događaji će se odvijati na raznim lokacijama u središtu grada (Sinagoga, SPENS, Dunavski park itd.), ali i u Limanskom parku, na Štrandu, na Petrovaradinskoj tvrđavi... Nastupit će mnoge zvijezde iz svijeta glazbe, a programe će »osvjetljavati reflektori« čitave Europe.

Tomislav Perušić

Savršeno tijelo – sretan život?

Ono što zapravo želim je šnita čokoladne torte. Razdražljiva sam i zbunjena i promatram tortu poput hipnotizirana leminga (...) Ali ne činim to (...) Zato što je svijet podijeljen na dobro i zlo, dobro i loše, debelo i mršavo. Stoga naručujem dupli espresso bez šećera (...) Prvi put sam bila na dijeti s devet godina. Kao plesačice ohrabrivale su nas da se izglednujemo. Sjećam se kako nas je učiteljica posjela i rekla nam da je vrijeme da počnemo paziti na svoju težinu (...) Znale smo sjediti u svlačionici i napeto slušati dijetne savjete starijih djevojaka. Ovaj ulomak iz knjige *Elegancija* **Kathleen Thessaro** odličan je uvod za ovaj tekst.

Veza između žene i različitih dijeta, ali i opterećenosti vlastitim izgledom i tijelom i pokušajima da ga se mijenja, puno je dublja nego što se na prvi pogled čini. Danas postaje sve jasnije kako cijela ta priča oko dijeta ima puno manje veze s kilogramima i zdravljem ili snagom volje, a puno je više pokazatelj nekih društvenih utjecaja koji su itekako štetni.

Arik Sigman u svojoj knjizi *Savršeno tijelo – sretan život*, istražuje na koji to način medijske poruke utječu na ženinu sliku o sebi i kakve su posljedice te dinamike. Usporedivši niz istraživanja na tu temu zaključuje kako medijske poruke kojima se promovira tjelesni ideal negativno utječu na samopouzdanje žena: »Uzaludnom borbom protiv tjelesne težine, potaknutom nerealnim idealima koje promoviraju mediji, žene troše isuviše psiholoških i financijskih resursa i ugrožavaju svoje fizičko i mentalno zdravlje«.

Ogledalce, ogledalce moje...

Uspoređivati je vrlo ljudski. No, dok se stoljećima život odvijao u relativno malim zajednicama, uspoređivali smo se s određenom skupinom stvarnih ljudi s kojima smo dijeliti prostor, način života, način prehrane a u velikoj mjeri i genetski materijal. Danas je situacija posve drukčija. Uglavnom se uspoređujemo (svjesno ili nesvjesno) s osobama na fotografijama koje nam plasiraju mediji i čiji je primarni cilj proizvesti nezadovoljstvo kako bismo postali bolji kupci. Iako su na fotografijama stvarne žene, znamo da su fotografije često obrađene a znamo i da je mnogima od tih žena glavna životna obveza izgledati dobro za fotografiju. Također, mnoge od njih su puno mlađe od nas, različitog etničkog porijekla, načina života itd. itd. No, jednom kada vidi fotogra-

fiju, mozak pri usporedbi kao da zaboravi na sve ove faktore i ostaje samo gorak okus usporedbe, razočaranja i bezuspješnih pokušaja u dostizanju ideala.

Iako i muškarci mogu patiti od poremećaja u ishrani, ono u puno većoj mjeri pogađa žene. Tako Sigman navodi: »Čini se da su žene neurološki pred-

dređene da budu vrlo prijemčive na nezadovoljstvo vlastitim tijelom kad je medijski prostor preplavljen slikama vitkih žena. Ponavljano izlaganje slikama mršavih žena može izmijeniti funkcije mozga i povećati sklonost žena ka poremećajima u ishrani«.

Osjećaj nezadovoljstva

Naime, kada vidimo slike mršavih žena, aktiviraju se moždane mreže povezane s anksioznošću izazvanom poređenjem vlastitog tijela s tim slikama. Osim toga, kako je u društvu u kojemu živimo debljina

stigmatizirana, ženama se pri gledanju fotografija žena koje imaju višak kilograma i pri pomisli da bi one same mogle ličiti na te osobe pojačava rad medijalnog prefrontalnog korteksa što rezultira osjećajem nezadovoljstva a katkada i samoprezira.

Sve ove promjene zapažene su i mjerene kod zdravih žena, pa zamislite samo koliko bujica medijskih slika idealiziranog tijela može uznemiriti daleko ranjivije djevojke i žene.

Utjecaj medija i društva

Istraživanja pokazuju da utjecaju medija postaju podložne i djevojčice, i to u sve ranijoj životnoj dobi. Na naše kćeri i sinove utječe sve ono što utječe i na nas, no, za razliku od odraslih, oni i dalje razvijaju vlastiti identitet i doživljaj sebe i u puno manjoj mjeri mogu razdvojiti realne od nerealnih procjena. Zbog svega toga su puno podložniji na utjecaj medijskih slika. Osim medija i društva, još je jedan ključni faktor koji utječe na oblikovanje slike o vlastitom tijelu a to su roditelji. Ako je majka zabrinuta za vlastiti izgled tako da se žali i kritizira svoje tijelo, drži dijete, negativno komentira debljinu ili su pak očevi komentari prema majci takvi da negativno kritizira tijelo, kilograme, izgled i slično – to su obrasci koje će usvojiti i djevojčica, bez obzira na to koliko bila nezina stvarna težina jednom kad naraste.

Što učiniti?

Procjenjuje se da nas dnevno preplavi čak do 1.500 medijskih slika, bile one na Facebooku, rekla-

mi u novinama, TV-u, Instagramu... Mnoge svjesno niti ne percipiramo. No, na mnogima od njih su slike idealiziranih tijela. Kao što sam spomenula, iako znamo da su te slike u velikoj mjeri obrađene, to ne utječe na negativne posljedice koje izloženost tim slikama ima. Također, vrlo su ograničene mogućnosti da racionalnim objašnjenjima utječemo na kumulativne podsvjesne emocionalne efekte. Drugim riječima, jednom kad je šteta učinjena (izloženi smo medijima) teško je to popraviti objašnjenjima koliko god ona bila realna (npr. da djevojka na slici izgleda tako jer ju je uređivao cijeli tim, ili da je slika obrađena u photoshopu i sl.)

Stoga je najvažnije smanjiti izloženost djece idealiziranim medijskim slikama, ali ih i poticati da što više vremena provode u stvarnom svijetu, »offline«. Kako, živjeći u 21. stoljeću, medije ne možemo u potpunosti izbjeći, važno je i razvijati kod djece kritičko mišljenje kako bi medijske poruke mogli iščitati na kvalitetniji način.

I, na kraju, ne zaboravite značaj roditelja. Ako dijete svakodnevno od roditelja sluša zlorade komentare na izgled javnih ličnosti ili bilo kojih drugih osoba, ako sluša kako je netko ružan jer je debeo i slično, to može dovesti do toga da usvoji takve stavove te da na jednako grub i kritički način počne promatrati i sebe.

Poštujte i volite svoje tijelo, poštujte izgled drugih i podsjećajte se da se ljepota nalazi u mnogim oblicima a ne samo u onome kako nam ju prikazuju mediji.

Marina Balažev, specijalizantica Transakcijske analize i Praktičarka terapije igrom

Zanimljiv hobi Augustina Žigmanova i Zdenka Ivankovića iz Subotice

LJUBITELJI TRADICIJSKIH GLAZBALA

Diplica, gajde, dude, gunge, mih, dipile, sopile, jedinka, dvojnice... samo su neka od hrvatskih tradicijskih glazbala, a vjerovatno za mnoge od njih većina nije ni čula. Danas je prava rijetkost čuti zvuke spomenutih glazbala pa se tako ti trenutci pamte i cijene više. Kako se ovaj dio baštine ne bi zaboravio, organiziraju se seminari na kojima se govori upravo o očuvanju tradicijskih glazbala, a s ciljem poticanja mladih na učenje i sviranje istoga. Za takav potez ne odlučuju se mnogi, pa su tako **Augustin Žigmanov** i **Zdenko Ivanković** iz Subotice jedni od rijetkih i posebnih primjera mladih u hrvatskoj zajednici koji su za svoj hobi izabrali tradicijsku glazbu.

Počeci na seminarima

8

Augustin Žigmanov je danas student germanistike, etnologije i kulturne antropologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Za sviranje gajdi, kako kaže, na početku nije bio zainteresiran, ali je upoznavanju toga instrumenta pridonijelo sudjelovanje na Seminaru bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu gdje ljubav i interesiranje započinju. Augustin ističe kako mu je profesor na seminaru bio vrsni gajdaš iz Srijema **Edi Tajm**, a kako je nakon toga učio od raznih svirača poput **Maksima Mudrinića**, **Vjekoslava Martinića** i **Andora Vegha** koji su, kako kaže, nesebično djelili svoje znanje.

»Nakon seminara sam gajde zavolio i nastavio ih svirati. Nije mi bilo jako teško za naučiti, jer sam završio nižu glazbenu školu za klarinet. Osim nastupa s mojim matičnim HKPD-om **Matija Gubec** iz Tavankuta, svirao sam samostalno na raznim manifestacijama, a sada sam stalni predavač na seminaru u Tavankutu. Također sam se u Zagrebu, gdje sada studiram, nedavno učlanio u HKUD **Željezničar** gdje sam počeo svirati i kontru«, priča Augustin.

Od gajdi do harmonike

Inspiriran ljepotom zvuka Augustinovih gajdi, učenik 2. f razreda Gimnazije **Svetozar Marković** i

član HKC-a **Bunjevačko kolo** iz Subotice **Zdenko Ivanković** odlučuje naučiti više o glazbalima takvog tipa i sudjeluje na spomenutom tavankutskom seminaru gdje osnove sviranja također uči od Edija Tajma, kao i od samog Augustina. Zdenko

Augustin Žigmanov

je završio nižu glazbenu školu u Subotici gdje je svirao klarinet u klasi profesora **Lazara Kondića**, dok je njegovo interesiranje za tradicijska glazbala počelo 2015. godine. Nakon učenja osnova o tradicijskim glazbalima prisustvuje na nekoliko seminara, dok je ove godine odlučio proširiti svoja znanja sudjelovanjem na Zimskoj školi hrvatskoga folkloru u Koprivnici u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Iako je poznat kao gajdaš, kaže kako odnedavno svira i mnoga druga tradicijska glazbala poput ljerice, samice, dvojnice, drombulja.

»Za potrebe školskog orkestra okušao sam se u sviranju bas klarineta, a od svog džeparca kupio sam sebi pojačalo i bas gitaru koju sviram za svoju dušu. Doma smo već imali harmoniku pa sam nau-

čio i nju svirati, za potrebe školske priredbe sviram i kahon (bubanj sanduk od šperploče, prim. a.). Ima još toliko instrumenata koje bih volio naučiti svirati«, priča nam Zdenko.

Važnost očuvanja

Augustin od tradicijskih glazbala svira gajde, frulu, tamburu samicu, četveroglasne i peteroglasne dude, mih, diple i ljericu, a u planu mu je i izrađivanje istih. Kada je u pitanju značaj ovakvih glazbala, Augustin kaže kako su ona ljudima itekako atraktivna, ali da danas nažalost nema puno svirača tradicijskih glazbala, iako se taj broj povećava.

Zdenko Ivanković

»Zainteresiranost kod nas još uvijek nije velika, kako kod mladih tako i kod starijih i nažalost, ne vidi se značaj očuvanja tradicije ne samo instrumenata, već i drugih aspekata folkorne baštine poput plesa i pjevanja, a smatram da je bitno sačuvati ovu tradiciju jer je ona pokazatelj naše kulture, kao i nekadašnjeg života«, smatra Augustin.

Prenijeti svoju ljubav i na druge

Nakon višegodišnjeg iskustva i sviranja na brojnim manifestacijama, Zdenko zaključuje kako se ljudima sviđaju gajde. Budući da svira i ljericu, u udruzi u kojoj djeluje obnovljene su neke koreografije pa će tako ponovo na repertoaru biti *Lindó*, a s bratom **Mariom** i prijateljem **Davidom** ima svoj bend s kojim stvara autorske pjesme. Osim toga, on ističe kako ga otkrivanje novih tradicijskih glazbala ispunjava, ali da bi volio naučiti i što više o tradicijskoj glazbi drugih naroda.

»Sve me to nadahnjuje da učim još više, ne samo svirati nego i naučiti kako izgleda i funkcionira određeno glazbalo kako bi ga sam znao popraviti. Pokušavam svoju ljubav prenijeti i na druge mlade, skrenuti im pozornost na bogatstvo koje ima-

mo. Na seminarima sam upoznao mnogo mladih koji se bave tradicijskim glazbalima i smatram da ona neće izumrijeti dok god ima onih koji to žele širiti dalje. Ne moraju svi svirati tradicijska glazbala, neka netko pleše, netko nek se bavi običajima, netko nošnjom, netko kuhinjom, životom i ostalim detaljima tradicije«, kazao je on.

U čast predaka

Iz razgovora s našim sugovornicima saznajemo kako tradicijska glazbala mogu izvesti i moderne, nove pjesme koje mogu privući novu publiku. Kako ističu, nekada se nisu mogli zamisliti svatovi niti bilo kakvo drugo veselje bez gajdaša. Ovo staro glazbalo je jedno vrijeme skoro u potpunosti nestalo, dok se sada ponovo vraća zahvaljujući nekojicini ljudi. Zdenko ističe zadovoljstvo što može i sebe svrstati u tu grupu ljudi, ističući značaj samog očuvanja glazbala ovakvog tipa.

»Nikako ne bismo smjeli dopustiti da izumre niti jedan tradicijski instrument jer svaki ima svoju funkciju i doprinosi raznolikosti i bogatstvu tradicijske glazbe, ali i nas samih. Ako su to svirali naši preci dužni smo to njegovati i prenositi drugima kako bi ostala priča i o nama samima. Mi mladi moramo nastaviti tradiciju i prenijeti je drugima da se nikada ne zaboravi tko smo, što smo i odakle smo. Time nećemo ništa izgubiti od naše suvremenosti nego ćemo obogatiti i ojačati naš život temeljima naših predaka. To nas čini onima što jesmo«, kaže na kraju razgovora Zdenko.

Kristina Ivković Ivandekić

Foto: Privatna arhiva

ŠTO SU GAJDE, LJERICA I SAMICA?

»**G**ajde su tradicijski instrument koji se sastoji iz dva dijela: drvenog i kožnog. Drveni dijelovi su bordun, gajdenica i dulac, a kožni dio se zove mješina i radi se od kozje kože. U gajdenici se nalaze dva piska koji se prave od trstike, a sastoji od prebiraljke i lule. Možda najvažniji dio gajdi je pisak, koji gajdama daje posebnost zvuka. Ovo glazbalo je veoma osjetljivo na promjenu temperature, vlage, tlaka i katkada je gotovo nemoguće naštimati gajde koje se danas najčešće izrađuju u E tonalitetu. Ljerica i samica su žičana glazbala. Ljerica je trostruno glazbalo koje se svira gudaalom, a tambura samica ima četiri žice, odnosno dva para i svira se trzanjem po žicama«, pojašnjava Zdenko.

O čitanju

Čitajući imamo jedinstvenu priliku putovati kroz prostor i vrijeme, upoznati druge ljude, zemlje i kulture. Tako ujedno upoznajemo i sebe. To je trenutak kada prepreke nestaju i pred nama se otvara put saznanja. Taj put odgovara knjizi koju čitamo. Nisu svi putovi dobri, ali sa svakog možemo naučiti nešto novo. Barem i prepoznati lošu književnost.

Čitajući na primjer **Camusa** prelazila sam bezbroj puta preko iste rečenice, razmišljajući o mislima drugih dok čitaju tu istu rečenicu. Tko su? Odakle? Zašto li čitaju ovo i dopada li im se? Camus je onaj pisac koji vas s nekoliko riječi natjera na duboko promišljanje.

Stanje odsutnosti

Ne sjećam se tko, ali neki književnik je rekao da je čitanje stanje odsutnosti. Odsutnosti od svega na ovom svijetu, želje za nečim divnim i dalekim. Kada čitam **Fitzgeralda** ili **Hemingwaya** ja ne postojim u realnom svijetu, i vrijeme teče nekako drukčije. Tad sam potpuno odsutna. Njihova djela su me natjerala da sanjam o drugom svijetu i drugom vremenu; u kojima nije bitno tko si, bitno je da živiš. Ne da se život svede na puko postojanje, već na življenje. Život te izgubljene generacije, kako ih zvaše, bio je ipak avantura.

Sjećam se čitanja jedne od tih knjiga. Bila je topla večer kolovoza, negdje na obali Jadrana. S obližnje crkve čula su se zvona. Dok sam otvarala korice, više nisam bila u tom malom gradu na nepodnošljivoj vrućini, već sam započela »šetnju« kišnim pariškim ulicama. Negdje na Monparnasu ulazim u kavanu i sjedam u kut za stol sa **Zeldom** i **Picassom**. Par sto-

lova dalje Hemingway čeka Scotta, vrijeme je Paris ranih dvadesetih prošlog stoljeća. Imam osjećaj da sam prisutna ne u realnom svijetu, već onda kada nastaju najbolja djela tzv. izgubljene generacije.

Zakoni tržišta

Nisu ni suvremeni pisci loši, daleko od toga. Inovativni su po pitanju forme, i veoma iskreni. Međutim, mislim da danas više nego ikad, i u književnom postoru vlada zakon tržišta. Što to po meni znači? *Best seller* – najprodavanija knjiga, trenutno najpopularnija, često nije i najbolja. Štoviše, daleko od toga.

Problem je sljedeći: svijet se vrti oko brze zarade, a manje se postavljaju filozofska pitanja koja čitate-lje tjeraju na (samo)spoznavu. Sve je instant i brzo, a samim time i kraće. I jeftino. Možda je moje mišljenje pogrešno, ali čini se kako više nema velikih pisaca koji pišu opsežna djela kao **Tolstoj**, **Dostojevski** ili **Šolohov**.

Možda i zbog hiperprodukcije, vrijeme velikih pisaca je prošlo. Nadam se da negdje netko i dalje piše tako dobro. Dobri pisci, oni koji su svoju slavu zaslužili i oni koji će je tek steći mogu vas učiniti dijelom priče. Da vas promijene...

Dobri pisci natjerat će vas da osjećate iste emocije kao njihovi likovi i da želite da se priča nikada ne završi. Čar dobrog pisca je u tome što mu se vraćate. Zaljubit ćete se u njegov stil, prigriliti njegove likove, romane smatrati domom, poeziju muzikom koja se čuje u pozadini pri svakom koraku. Vi ste dio te priče i to je jedino važno, barem u tom trenutku.

Andrea I. Darabašić

Ljubavno pismo

Moje modre usne odraz su masnica na duši
one više ne vrište život jarkom crvenom,
bojom kojom sam te oslikala u svojoj glavi,
kao strast i znak koji opominje.
Crvena, boja moje strasti, razapela me između nevine čežnje i apoteoze smrti.
Vatra koja me neodoljivo milovala, šaputat će nježno o vječnoj igri umiranja.
Dopalo mi se to zavođenje života i smrti,
dozvolilo mi je da rastem u tvom tajnovitom svijetu
čineći bol toplim domom za agoniju ljubavi.

Naša šutnja kreira crnu rupu.
Cijeli jedan svemir
u kojem ne postoji hladna usamljenost.
Moja je tuga navikla na druga,
a sada ona razvija podvrstu vlastita bola
i noću je krišom pušta da plače.
Ona ima svoj ponos
koji ne priznaje poraz
i strpljivo sada čeka novi dom,
novog ranjenika
koji će stvoriti utočište,
napraviti žurku dobrodošlice,
obgrliti njenu bol
kao da je samo nju čekao
i za nju svu svoju bol
čuvao.

Maja Andrić, GFT 4/8
Politehnička škola Subotica

Poziv

Dragi naši čitatelji, ukoliko ste mladi (od 15 do 30 godina) i bavite se pisanjem proze ili poezije, šaljite nam vaše radove na naš email: kuzis07@gmail.com. Ukoliko prođu uredničku selekciju, rado ćemo ih objaviti u našem mjesečniku! Čekamo vas...

MABEL

Društvene mreže koje ŽIVOT znače

Ne mogu točno odrediti moment kada mi je *Facebook* postao druga po važnosti referentna točka za ishodovanje informacija. Prva je, iznenadit ćete se, *Google*. Rođendani, nadolazeći *eventi*, nazivi knjiga i filmova, kontakt vodoinstalatera i servisa za popravljanje računala – sve sam to pretraživala koristeći se *Facebookom*. Sjećam se da bih svaki put ostala iznenađena kada bi mi brat (od kojeg me dijeli 400 kilometara i jedna granica) slao *email* u kojem me pita kako sam i što ima novo. Unatoč činjenici da smo oboje pripadnici generacije *mlenijalaca*, on je stara škola koja *e-mail* koristi za korespondenciju u svrhe koje nisu isključivo poslovne prirode. Ta činjenica me nikad nije prestala iznova i iznova čuditi. U »mojemu« svijetu privatna korespondencija odvija se na *Facebooku* i drugim srodnim društvenim mrežama. Sjećam se i vremena kada su svi bitni događaji u mom životu bili uredno dokumentirani u fotografskim albumima na *Facebooku*. Svaki album je imao naslov, kratki opis i datum. Na mamine molbe da razvijem fotografije u fotografskoj radnji sam reagirala jednako kao na bratove *e-mailove*.

Bijeg od roditelja

Iako na svojim počecima, neslužbeno rezerviran za *mlenijalce*, *Facebooku* su se u međuvremenu pridružili i pripadnici *generacije X* – naši roditelji. Nelagoda izazvana tom činjenicom je u većini slučajeva imala eksponencijalan rast. Notifikacije u vidu komentara i označavanja na fotografijama iz djetinjstva su se množile, a s njima i muke *mlenijalaca* koji su se najednom našli u »nebranom grožđu«. Nemoguće je svojim roditeljima objasniti zašto baš i nije okej da tvoju profilnu fotografiju dijele na svojem profilu, a da ne zvučiš bahato i bezosjećajno. Rješenje se moralo pronaći.

Preuzimanje primata

Posljednjih nekoliko godina *Facebook* se našao u više skandala vezanih uz krađe identiteta, curenja

povjerljivih informacija, neregularnim i neetičkim oglašavanjem i slično. *Instagram* je neprimjetno, ali odlučno svrgnuo *Facebook* s trona i uspostavio se kao alfa i omega društvenih mreža. Važno je naglasiti da je *Instagram* postao glavna platforma za lansiranje poduzetničkih pothvata. Bilo da se radi o *influencerima*, *startup*-ovima koji se bave informacijskim tehnologijama ili *fitness* instruktorima, *Instagram* je, zbog svog iznimno velikog dosega do korisnika, demografskih odlika korisnika, prosječnog vremena koje korisnici dnevno provedu na ovoj društvenoj mreži, te dominacije vizualnog aspekta, najpogodnija platforma za ponuditi svoj proizvod na tržište s realnom šansom da isti zabilježi zavidan uspjeh. Jedan od dokaza za ovu tvrdnju pronašla sam u *Forbesovom* članku objavljenom početkom 2018. godine. *Mercedes-Benz* je početkom prošle godine *Facebook* objavom najavio novi model svoje *A klase*. Objava je vrlo brzo imala više od deset tisuća *likeova*. Ista najava objavljena je i na *Instagramu*, te je u istom razdoblju skupila preko 150 tisuća *likeova*. Ne smije se zanemariti činjenica da *Facebook* nije jedina društvena mreža ili platforma na koju je *Instagram* bacio sjenu. Prije više od dvije godine *Instagram* je uveo opciju *story* što predstavlja nimalo suptilnu kopiju *Snapchata* koji je prijeti postati glavnim rivalom *Instagramu*. Nakon *Snapchata*, *Instagram* je »bacio oko« i na *Youtube* uvođenjem opcije *Instagram TV* koja korisnicima omogućava postavljanje videa maksimalne duljine 60 minuta. Nepotrebno je reći da je *Instagram* nakon navedene nadogradnje doživio još veći procvat.

Rješenje je pronađeno. *Mlenijalci* su se s *Facebooka* preselili na *Instagram*. *Facebook* statusa je sve manje, a *Instagram* *captiona* sve više. Naivno bi bilo vjerovati da je *Facebook* izgubio svoj utjecaj i relevantnost. Nije. Promijenila se demografska struktura korisnika i sadržajna statistika pretraživanja. *Facebook* je relevantan i ostat će još neko vrijeme. *Instagram* je samo relevantniji i aktualniji. I ono najvažnije – starci ga još nisu otkrili.

Nevena Balažević

Superman: Matija Evetović (1894. – 1972.)

PUBLIKIST I KULTURNI DJELATNIK

Ove godine navršava se 125. godina od rođenja **Matije Evetovića**, profesora, publicista, pjesnika i kulturnog djelatnika. Rođen je u Aljmašu 24. veljače 1894. u obitelji **Dominika** i **Veronike** rođ.

Jagić. Osnovnu školu i gimnaziju na mađarskom jeziku pohađao je do VI. razreda u Subotici. Budući nacionalno svjestan, isključen je iz gimnazije, te je VII. i VIII. razred završio na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Travniku, gdje je i maturirao 1914. godine. Slavistiku je studirao u Zagrebu. Tu je položio i profesorski ispit 1921. Doktorirao je, također u Zagrebu, s disertacijom *Dvije najstarije pjesničke obradbe o sigetskoj pogibiji – Brne Krnarotić i Nikola Zrinski*. Radio je kao profesor Državne muške gimnazije u Subotici od 1920. do 1926., osim jedne godine (1922.), kada je radio u Vršcu. Po povratku u Suboticu bio je ravnatelj Realne ženske gimnazije. Iste godine je postao podgradonačelnik. U tom svojstvu je ostao do 1927. Od 1928. do 1941. bio je savjetnik Kulturno-socijalnog odjeljenja. Poslije oslobođenja Subotice 1944. postavljen je za ravnatelja Potpune muške gimnazije. U tom svojstvu je ostao do 1948., kada je imenovan za upravnika novootvorenog Gradskog muzeja, gdje je radio do odlaska u mirovinu 1953. Kada je otvorena klasična gimnazija u subotičkom sjemeništu *Paulinum* predavao je hrvatski jezik i književnost do 1970. Umro je 2. srpnja 1972. u Subotici.

Bio je aktivan član kulturnih društava bunjevačkih Hrvata i plodan suradnik subotičkih i zagrebačkih listova hrvatske provenijencije (*Naše novine*, *Neven*, *Subotičke novine* itd.) Proučavao je kulturnu povijest bačkih Hrvata Bunjevaca i Šokaca. Rezultate svojih istraživanja objavljivao je u lokalnom tisku (*Književni sever*, *Subotička Danica* itd.), ali i u *Hrvatskoj enciklopediji* (1942.). Za života objavio je *Život i rad biskupa Ivana Antunovića* (Subotica, 1935., str. 306.), a djelimično *Život i rad Paje Kujundžića* (Subotica 1940. – 1941.). Posthumno je objavljeno njegovo kapitalno djelo *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*. Rukopis je dovršen 1940., i to pod pseudonimom **Tihomir Dević**. Nije tiskan zbog situacije nastale okupacijom Bačke.

Obuhvaća 589 stranica, a podijeljen je na deset poglavlja. Prema Drljićevim rječima, ono »ima enciklopedijski karakter, tj. u njemu je, na temelju dugogodišnjeg ličnog ispitivanja Bunjevaca i

Šokaca, u širem naučnom presjeku dat cjelokupni pregled kulturno-historijskog razvoja Bunjevaca i Šokaca, s opširnom naučnom literaturom, što je zahtijevalo veliku požrtvovanost, ljubav i akribiju«. Na temelju svojih književnih postignuća, ušao je u *Leksikon pisaca Jugoslavije* (Novi Sad, 1972.), *Hrvatski biografski leksikon* (Zagreb, 1998.) i *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* (Subotica, 2007.)

Napomena: Priređeno na temelju uratka **Rastislava Drljića** »Životno djelo dra Matije Evetovića« objavljeno u časopisu *Dobri pastir* 1966. i članka **Bele Gabrića** o Matiji Evetoviću objavljeno u *Subotičkoj Danici* za 1989. godinu.

Vladimir Nimčević

Petar Grašo s pjesmom *Ako te pitaju* i autorski dvojac Tonči i Vjekoslava Huljić, dobitnici su Hrvatske glazbene nagrade publike za hit godine – Cesarica.

Ako te pitaju

Još su do lani moje noći, moji dani
Bili ka' i karte razbacani
Naniza pute i minute, žene puste
A desila se onda ti

Sad si lipota, sad si ljubav mog života
Lice sreće prvo, drugo, treće
Kada se ljubav dogodi i
I kad život pogodi
Tu san ja i tu si ti

Refren

Ako te pitaju moja ljubavi
Jel' nan lipo reci je
Imamo na svitu sve
Ako me pitaju moja ljubavi
Jel' mi fali život otprije
Reć' ću nije ga ni bilo bez tebe

Sad si lipota, sad si ljubav mog života
Lice sreće prvo, drugo, treće
Kada se ljubav dogodi i
I kad život pogodi
Tu san ja i tu si ti

Refren

Ako te pitaju moja ljubavi
Jel' nan lipo reci je
Imamo na svitu sve

Ako me pitaju moja ljubavi
Jel' mi fali život otprije
Reć' ću nije ga ni bilo bez tebe

ma nije ga ni bilo bez tebe

Triba nam triba nam malo
triba nam triba nam malo
triba nam triba nam samo
da se volit znamo

Triba nam triba nam malo
triba nam triba nam malo
triba nam triba nam samo
da se volit znamo

Moja ljubavi moja ljubavi
triba nam triba nam samo
da se volit znamo

Ako te pitaju moja ljubavi
Jel' nan lipo reci je
Imamo na svitu sve

Triba nam triba nam malo
triba nam triba nam malo
triba nam triba nam samo
da se volit znamo

UČENJE ONLINE

Danas, više no ikada, čovjeku je potrebno stalno učiti i napredovati. Ideje s početka 20. stoljeća o školovanju i stalnom zaposlenju u struci danas zvuče kao davni nedosanjani san. Rijetki sretnici koji se i uspiju zaposliti s kvalifikacijom odgovarajućom onoj u fakultetskoj diplomu najčešće su zaposleni na određeno, što sa sobom nosi niz neizvjesnosti.

No, mlad čovjek ne bi se smio prepustiti općoj apatiji nego poduzeti nešto kako bi povećao svoje šanse. Savjet onima koji završavaju srednju školu ili još uvijek studiraju jest da ne čekaju izletjeti iz školske klupe na tržište rada kako bi tada shvatili da nije sve kako su nekada davno zamislili nego tijekom školovanja započeti i neformalno učenje i usavršavanje. Znam da sada nemate vremena, ali, poslije ćete ga imati još manje!

Tečajevi

Stara izreka glasi da »čovjek vrijedi onoliko koliko jezika zna«, te biste, u skladu s tim, možda poželjeli naučiti novi jezik ili usavršiti neki koji već znate. *Duolingo* je jedna od najpoznatijih aplikacija za učenje jezika. Možete ju instalirati na svom mobitelu i, kroz zabavu, učiti bilo kada.

Ono što više i nije tako velika novost jest da su i najpoznatija svjetska sveučilišta pristupila online platformama kako bi njihovi tečajevi sada bili dostupni svima. Poznavanje engleskog ili nekog drugog svjetskog jezika ovdje će biti od velike pomoći. Kako do tih tečajeva? Putem stranica www.coursera.org i www.edx.org možete se registrirati i pristupiti tečajevima Harvarda, Oxforda, Sorbone i mnogih drugih. Za određeni iznos moguće je nakon pohađanja tečaja i polaganja dobiti i potvrdu o tome.

Učenje iz hobija

Za one koji se žele okrenuti učenju iz hobija postoji cijeli niz mogućnosti koji ne zahtijeva ni znanje engleskog uvijek. Ukoliko ste zainteresirani za fotografiju, možete istražiti prostranstva interneta u potrazi za ovakvim tečajevima, a za one koji žele raditi nešto kreativno, postoje i brojni *youtube* kanali koji korak po korak prikazuju izradu predmeta u tehnici decoupage ili šminkanje, ili na primjer, manikira.

Kuhanje koje je doživjelo sasvim novu perspektivu s programima kao što je *24kitchen* danas možete izučavati kroz praktične video-upute, a čak i kao znanost, na tečajevima sveučilišta.

Osposobite se za posao

Tržište rada izvan online sfere uvijek će postojati, ali, svjesni smo kako se mnogi poslovi sele na internet. Logično, učenje takvih poslova također se obavlja online. Uz IT sektor, područje koje doživljava svoj procvat u online svijetu je i grafički dizajn. Prenosimo iskustvo **Marijane Ivković Ivandekić**. Ona kaže kako je uz posao odlučila samostalno učiti grafički dizajn. Ukratko objašnjava: »Grafičari se

bave crtanjem i pripremom za štampu posjetnica, plakata, omota za knjigu, brošura i drugog. Materijal za učenje (tutorijale) pronalazila sam na *youtube* kanalima, kao i na sajtovima poput *udemy.com* i *lynda.com*. Programi koje koristim su Adobe Photoshop, Adobe Illustrator i Indesign.«

Čak i kada vaš posao nije usko vezan uz internet, ondje možete svladati mnoge korisne vještine koje dobro dođu u poslovnom svijetu. To su poslovna komunikacija, promidžba, unaprjeđivanje svojih znanja, stvaranje sadržaja koji će određeni proizvod ili uslugu promovirati i prodavati. Daleko od toga da su svi tečajevi iz sfere poslovnih vještina besplatni, ali, uvijek se može nešto naći. Na *linkdu.tv* možete pronaći mnogo korisnih savjeta i učiti o razvoju poslovanja. Ovdje se nalaze i praktične upute iz oblasti copywritinga, možete naučiti SEO (Search Engine Optimization), tj. kako učiniti svoj sajt vidljivim i time utjecati na onoga tko sajt pretražuje.

Mogućnosti su beskrajne, a vama ostaje u skladu sa svojim interesiranjima, namjerama i slobodnim vremenom pronaći ono što vam je najpotrebnije i krenuti putem samostalnog stjecanja znanja.

Klara Dulić

Tko se plaši, taj se ne smije

Humor je oduvijek bio prijetnja sustavima koji u osnovi funkcioniranja nemaju ideju koja zbilja može pridonijeti napretku civilizacije, već čist oportunizam pojedinca ili grupe pojedinaca. Televizijska drama *The Marvelous Mrs. Maisel* na duhovit i posve autentičan način govori o tome što znači biti duhovit, a na-dasve i duhovita žena u Americi krajem 50-ih godina prošlog stoljeća.

Smještena u višu srednju klasu, Miriam Midge Maisel (**Rachel Brosnahan**), kućanica židovskog podrijetla imala je samo jedan zadatak: voditi kućanstvo i brinuti se o svom mužu Joelu Maiselu (**Michael Zegen**). No, tijekom događanja se mijenja: Joel, inače biznismen u industriji plastike, pokušava se oprobati u stand up komediji, ali mu to nikako ne ide. Nakon što jedne večeri doživi potpuni debakl, te ga Miriam ne uspije utješiti, on je napusti tako što započne aferu s tajnicom s kojom radi. Miriam, koja je vjerojatno kao i svaka druga kućanica bila talentiranija od svog muža, očajna odlazi u bar gdje Joel nije uspio zadiviti publiku i u tome uspijeva, ali biva uhapšena zbog ometanja reda i mira. Naime, publika, ubrzo shvaća da ih zasmijava žena i to na račun muškog spola, te ubrzo Miriam postaje prijetnja.

Izlazak iz »kaveza«

Autorica serije **Amy Sharman-Palladino** ne govori samo o jednoj ženi i okolnostima koje su vladale prošlog stoljeća (i dalje vladaju u velikom broju zemalja) već i o psihologiji čovjeka koji, ako je cijeli život proveo u kavezu, neće izaći iz njega čak i ako kavez fizički nestane. Miriam je pritisnuta brakom koji ne funkcionira, obitelji koja inzistira na poštovanju tradicije koja glasno zagovara sve ono zbog čega Miriam pati. Međutim, serija dobiva na kvaliteti tek kada se u sve gore nabrojano priroda humor. Jer Miriam nije djevojka koja plače nad svojom sudbinom, već od nje pravi šalu. Tako je i stil cijele serije zaoštren: gledatelj prati jedan dan koji Miriam živi od jutra do mraka. Autorica karikaturom podvlači psihologiju ženskog lika: Miriam svakoga jutra ustaje sat vremena ranije prije svog muža kako bi se našminkala a onda opet legla pored njega, te da bi on kada se probudi mogao primjetiti kako mu je žena lijepa i savršena. Inzistiranje na ovakvoj vrsti detalja potpomoglo je autorici da otvori prostor za humor kojime kasnije Miriam počinje osvajati publiku u barovima New Yorka.

Tradicija i emancipacija

Sukobi kroz seriju se zasnivaju na odnosu muškog i ženskog principa u to doba. Drugi dio sukoba nastaje onoga momenta kada Miriam počne nastupati, te naiđe na glasno neodobravanje. I treći sukob nalazi se u odnosu tradicije i emancipacije. Naravno, pošto je u pitanju komedija, rezultat svakog od sukoba nalazi se u humoru glavne junakinje koja sve više počinje tajno odlaziti noću u bar i zasmijavati publiku. Kako Miriam postaje sve bolja, tako je sve više publike prihvaća bez obzira na to što je žena i tu počinje njena zabavljačka karijera. Miriam dobiva i menadžericu te upoznaje i druge komičare kako bi i sama stekla tehniku te zavlada vlastitim stilom. Ali kako to obično biva, na ovome mjestu priča dobiva još jednu dimenziju i to točno onu koja je humoru potrebna da bi bio prepoznat kao takav – tragediju. Miriam upoznaje neke od svojih omiljenih komičara i pronalazi u njima malo istine te iznova ostaje razočarana svijetom u koji je tek ušla.

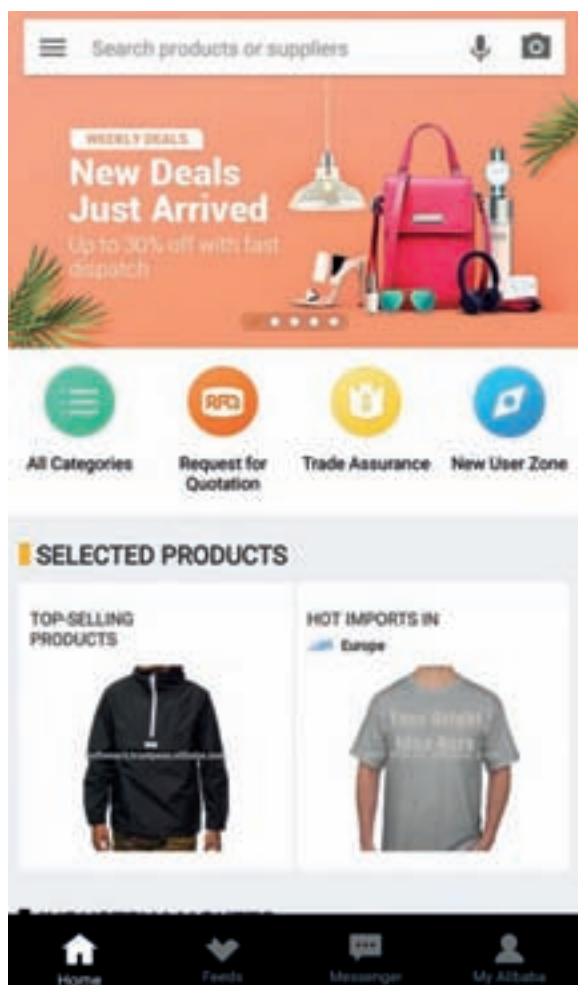
Serija *The Marvelous Mrs. Maisel* osvojiti će svakoga tko voli humor koji za razliku od klasičnih *sitcome* formata proizlazi iz čvrstih dramskih situacija i odnosa baziranih na psihologiji lika. S druge strane, ovaj projekt od ostalih izdvaja i određena stilska odrednica a to je karikaturnost koja zasigurno pridonosi humoru svakome tko voli takvu vrstu iščašenog humora. Ipak, prava mjera stvari nalazi se u balansu dramskog i komičnog koji ovu seriju stavlja u korpus onih odličnih koje cijela obitelj može gledati na okupu.

Dejan Prčić

ONLINE KUPOVINA

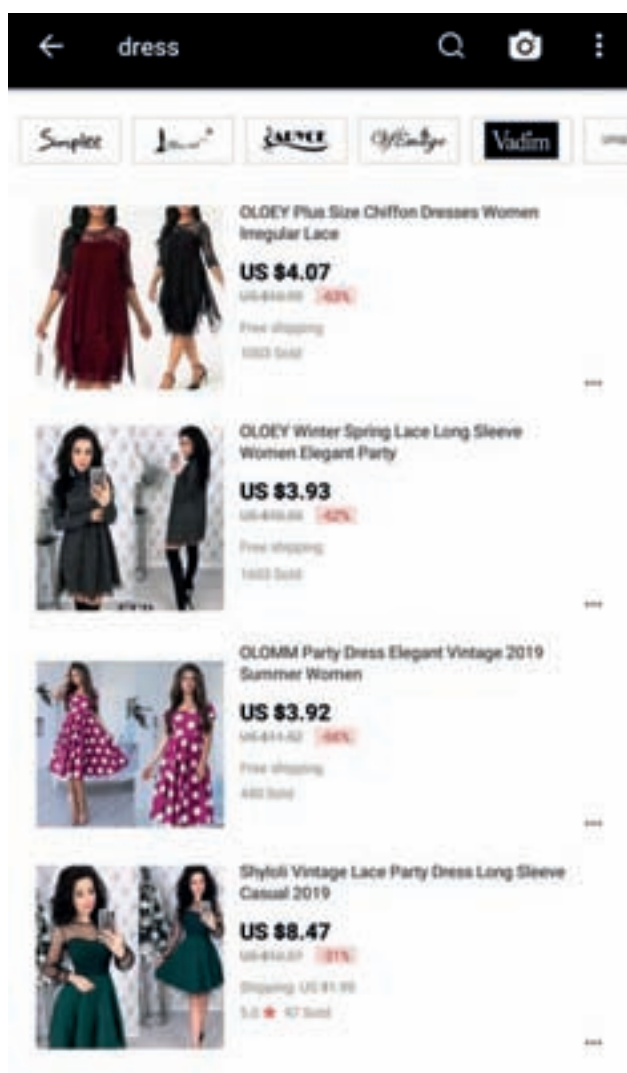
Posljednijh godina prodaja/kupnja na internetu je veoma popularna i djevojke (a i dečki), slobodno možemo reći, uživaju u listanju stranica tražeći svoj novi omiljeni odjevni komad koji se kod nas ne može kupiti. Na raznim aplikacijama

i internetskim stranicama kao što su *Aliexpress.com*, *Alibaba.com* ili *Zaful.com* možete naći mnogo toga, »od igle do lokomotive«, a sve to za veoma male novce. Imaju veoma lijepe haljine, suknje, majičice, traperice, sunčane naočale, satove, a poručuju se čak i cipele. Plaćanje je poprilično jednostavno: trebate imati otvoren devizni račun na kojem imate raspoloživo stanje, ili *PayPal* te je kupovina veoma brza i jednostavna. Kada poručujete odjevne komade, obratite pažnju na ocjene i komentare osoba koje su već poručivale upravo taj komad. Često ostave detaljan komentar s fotografijom što mnogo pomaže ostalim kupcima da vide je li to zaista tako

kao što se čini na slici ili je prevara. Mnogi ponuđači na tim sajtovima kada prodaju odjevni predmet ili obuću, ostavljaju dimenzije tih stvari i ostavljaju mjere po kojima se vi možete uskladiti te na osnovu toga poručiti veličinu za sebe.

Ja sam jedna od onih kojima ova kupovina nije strana i mogu priznati da još uvijek nisam imala negativno iskustvo upravo zato što pregledavam sve recenzije, nikad ne poručujem stvar od prodavača koji nema ocjenu te obratim pažnju na »free shipping« da mi dostava bude besplatna (iako se sve odmah preko kartice plaća). Kada poručite robu, vi u svakom trenutku možete vidjeti gdje se ona nalazi i za koje vrijeme otprilike stigne. Vrijeme isporuke nije brzo, čeka se i po mjesec dana tako da za one kojima nešto hitno treba ovi sajtovi nisu zanimljivi. Tamo dok zaboraviš da si poručila/čio nešto – stiže ti paket te se obraduješ kao da je poklon.

Mana ove kupovine kod nas u Srbiji je carinjenje tih stvari. Ukoliko se poruči nešto veće, tj. glomaznije, tipa jakna, kaput ili cipele – budite spremni da ćete platiti dodatno carinu. Cijena carine uglavnom nije visoka te se opet uklapa u cijenu i platit ćete manje nego što biste to platili ovdje kod nas.

Milijana Nimčević

GLAZBENI INTERVJU: Igralom

Afro funk iz Niša

21

U ovom broju razgovaramo s **Dimitrijem** iz veoma zanimljivog benda Igralom. Dolaze iz Niša i sviraju, kako sami navode, »hillbillyafrofank«. Nedavno su objavili svoj drugi studijski album *Sunovrat* koji trenutno promoviraju na mini turneji, u koju su uključeni i Novi Sad i Subotica. U novosadskom klubu CK13 sviraju večeras (petak, 22. veljače) dok ih u nedjelju, 24. veljače, možete poslušati u subotičkom *Studiju 11*. Očekujemo dobru svirku i dobar provod.

KUŽIŠ?!: Koji su vaši muzički počeci i koliko dugo svirate zajedno?

Od prapovijesti na ovamo prošli smo puno bendova i suradnji... Gitarist i ja imamo dug popis, od kojih bih izdvojio Ventil, s moje strane, i Šeper Blejzper Micro Driver, s njegove strane, no naš sadašnji bubnjar **Ivan Cvetković Ivša** utisućustručuje taj popis. Igralom postoji od 2015. godine, a sviramo skupa puno duže od toga.

KUŽIŠ?!: Što vam znači »hillbillyafrofank« kao žanrovska odrednica zvuka?

Mi smo davno stavili da je u pitanju »hillbillyafrofunk«, ali sumnjam da bi to moglo proći kao službena deskripcija. Mi smo bend ovog vremena, ne znam ima li terminologiju prošlih vremena smisla primjenjivati na nas. Bojim se da samo dobivamo besmislene složenice kao što je west-african-post-

nu-wave-rock-funk-blues, s primjesama world musica.

KUŽIŠ?!: Koji su afrički izvođači ostavili najjači dojam na vas?

Tinariwen, Bombino, Ali Farka Toure, **Fela Kuti...**

KUŽIŠ?!: Navedite pet albuma koji su vas muzički oblikovali...

To su: Tinariwen – *Imidiwan*; 16 horsepower – *Folklore*; **Muddy Waters** – *Electric Mud*; **Bob Dylan** – *Bob Dylan* i Hiatus Kaiyote – *Tawf Tomahawk*.

KUŽIŠ?!: Koja je situacija s alternativnom scenom u Nišu? Koje izvođače biste izdvojili?

Ja trenutno ne znam što se sve u Nišu događa, ali vidim da Bohemija radi, npr. Eyot, normalno. Overdriven dreams je započeo...

Ivan Benčik

Kralj Čačka u Novom Sadu

Kralj Čačka nastupa u Novom Sadu večeras (petak, 22. veljače) u *Studiju M* u kojem će promovirati svoj novi album *Spusti svetlost na put*. Recenzije

koje je dobio slažu se kako je to jedan od najboljih albuma koji je objavljen na srpskom jeziku u 21. stoljeću. Muzika Kralja Čačka predstavlja mješavinu jazza, bluesa, rokenrola i šansona. **Nenad Marić** ili Kralj Čačka je slikar, pjesnik i kantautor rođen u Čačku, koji već nekoliko desetljeća živi i radi u Beogradu. Početak je u 20 sati.

22

Jaakko Eino Kalevi u Zagrebu

Finski glazbenik **Jaakko Eino Kalevi** održat će koncert 2. ožujka u Zagrebu, u klubu KSET. S prošlošću avantgardnog i eksperimentalnog jaz-

za, Jaakko nam u klupskoj i plesnijoj verziji donosi romantične i melankolične melodije obojane spektrom pastelnih nijansi koje čine zbirku živopisnih pjesama u kojima na prekrasnom mjestu sjaje moderni pop dragulji, gdje se sve to događa u nekom drugačijem vremenu, tamo gdje priroda i tehnologija žive zajedno u harmoniji. Dolazi promovirati svoj novi hvaljeni album *Out of Touch*.

Petar Grašo u SNP-u

Poznati hrvatski pop glazbenik **Petar Grašo** gostuje u Novom Sadu, gdje će održati dva koncerta – 6. i 7. ožujka na sceni Srpskog narodnog pozorišta. Ulaznice se mogu rezervirati na blagajni SNP-a na telefon: 021/520-091.

Nikola Vranjković u Novom Sadu

Poznati beogradski autor, nekadašnji član benda *Block Out*, **Nikola Vranjković** održat će koncert 9. ožujka u Novom Sadu u unikatnom prostoru MKC-a *Sándor Petőfi*. Koncert se održava u produkciji SKC-a Novi Sad, a početak je u 20 sati.

Njegov prvi samostalni album *Veronautika* iz 2017. proglašen je jednim od najboljih albuma te godine, ne samo u Srbiji, već i u regiji.

PREPORUKA

Rokambol – Sam

Iza imena Rokambol krije se ime hrvatskog glumca **Nikše Marinovića** i ovo je njegov drugi album. Album *Sam* je jedna zaokružena glazbena cijelina, ispunjena melankoličnom poezijom, akustičnim folkom i koketiranjem sa bossa novom i jazzom. Ovo je album koji plijeni nježnošću i na kom se ne kriju emocije, ali opet svaka patetičnost je izbjegnuta. Već nakon prve pjesme *Ovog jutra* slušatelj biva ušuškán u ovu zavodljivu atmosferu, a razigrana i optimistična *Podmornicom do Japana* garantirano vam neće izlaziti iz ušiju narednih nekoliko dana. Pjesme *Zima* i *Vrtimo pedale* naginju k bossa novi, pogotovo *Vrtimo pedale* na kojoj gostuje **Maja Rivić** koja je znatno obogatila pjesmu svojim vokalom. *Krug na ruci* je nešto duže poznat publici jer je kao singl izašao još 2016., ali je i dalje možda najupečatljivija i najeksperimentalnija pjesma među ovih deset. Rokambol zavrjeđuje vašu pažnju.

I. Benčik

GLAZBA

Bohemian Rhapsody

Jedan od favorita ovogodišnje dodjele *Oscara*, *Bohemian Rhapsody*, diljem svijeta je predstavljan kao biografska drama o pop legendi **Freddieju Mercuryju**. Ipak, ne bi bilo fer ovaj film ukalupiti u samo jedan žanr, pa čak ni dva. *Bohemian Rhapsody* je priča o prihvaćanju različitosti, priča o komplementarnosti više identiteta, priča o nekonvencionalnoj ljubavi, ali bezuvjetnoj ljubavi, priča o metamorfozi američkog društva sedamdesetih godina prošlog stoljeća. **Rami Malek**, glumac kojem je povjeren zadatak prenošenja lika i djela frontmena grupe Queen na veliko platno, u jednom je intervjuu izjavio da nikad ne bi uspio iznijeti lik da Freddieju nije pristupio kao čovjeku od krvi i mesa, čovjeku koji je bio više od svjetske pop legende. Glumačka podjela na čelu s Malekom je učinila da gledatelji na trenutke vjeruju da uživo gledaju i slušaju koncert grupe Queen, a kostimografi su uspjeli na platno prenijeti svu dekadenciju i kič koji je Mercury s nevjerojatnom lakoćom nosio.

N. Balažević

FILM

Balkanska trilogija

Balkanska trilogija **Gordane Kuić** predstavlja grupu romana koji govore o sudbini Židova na Balkanu, u XX. stoljeću. Sastoji se iz tri romana: *Miris kiše na Balkanu*, *Cvat lipe na Balkanu* i *Smiraj dana na Balkanu*. Sudbina obitelji Salom-Korać, koja je opisana u romanima, zasnovana je na sudbini predaka spisateljice. Priča počinje uoči Prvog svjetskog rata, u Sarajevu. Obitelj Salom bit će zahvaćena ratom i rasuta po čitavoj Europi, na frontu ili u izbjeglištvu. Salomovi će tih godina doživjeti nekoliko tragedija. Žene u nesretnim brakovima, smrt oca, brata, sina i strah. Mir je trajao kratko. Ubrzo će još jedan rat zahvatiti svijet i Židovi će mnogo ispaštati. Blanka, jedna od mlađih kćeri Salom, udaje se za Marka Koraća, bogatog Srbina. Usred rata rađa kćer Veru (Indu) Korać. Ostatak obitelji mijenja identitete i krije se kako bi se spasili progona i sigurne smrti. Priča u naredna dva romana oslikavala razdoblje komunizma u Jugoslaviji i težak položaj Koraćevih. Posljednji roman u prvi plan stavlja Indu, Markovu i Blankinu kći, zasnovanu na spisateljici. Njeno djetinjstvo u nemaštini časne obitelji, prijateljstva s kulturnom elitom i komunizam iznjedrili će novu generaciju mladih na Balkanu.

A. I. Darabašić

KNJIGA

